

NAČELA ETIČNE BANKE

1. ŠTO RAZLIKUJE ETIČNO BANKARSTVO OD KOMERCIJALNOG BANKARSTVA?

Neslužbeni prijevod FEBEA-inih načela etičnog bankarstva
<http://www.ethicalbankingeurope.com/febea/legal/febea>

PREAMBULA

Bankarstvo, koje je originalno imalo značajne socijalne konotacije (u oblicima zalagaonica, štednih kasa, zadružnih banaka i uzajamnih pomoći), od tridesetih godina prošlog stoljeća gubi svoje etične principe. Zbog svega toga nastala je potreba za rađanjem nove generacije socijalnih banaka, takozvanih etičnih banaka. Te banke žele ostvariti pozitivni učinak u prikupljanju i korištenju novca. One investiraju u nove aktivnosti poput ekološkog uzgoja, obnovljivih izvora energije, u neprofitni sektor i *fair trade*. One odgovaraju i sve više pogoduju potrebama onih koji su izostavljeni iz bankarskoga sustava te potrebama štediša i investitora koji u sve većoj mjeri žele znati kako se koristi njihova štednja.

Zahvaljujući etičnim bankama, institucija banke vraća se na put prekinut prvom polovicom dvadesetog stoljeća da bi postala instrument razvoja određenih krajeva te novih društvenih i ekoloških inicijativa. Taj smjer je suprotan onome komercijalnih banaka, koje se u sve većoj mjeri orijentiraju na upotrebu financijskih poluga za povećanje vlastitih profita, doprinoseći reduciranju ekonomije na financijski sektor i stvaranju uvjeta za nizove financijskih kriza koje i dan-danas predstavljaju teret za milijune građana.

ŠTO RAZLIKUJE ETIČNU BANKU OD DRUGIH BANAKA?

Ovaj dokument predstavlja ambiciozni pokušaj definiranja "etične banke", koji nije zasnovan samo na "negativnim" kriterijima, odnosno definiranju onih aktivnosti kojima se etične banke ne žele baviti ili karakteristikama koje ne smiju imati. Upravo suprotno, ovdje postavljamo konkretne i "pozitivne" kriterije koji opisuju neke specifičnosti i osnovne vrijednosti bankarske institucije koja želi biti označena kao etična. Ovdje navedeni kriteriji bazirani su na iskustvima i karakteristikama etičnih banaka članica FEBEA-e (Europske federacije etičnih i alternativnih banaka). Usprkos brojnim međusobnim razlikama između tih banaka i financijskih institucija (u veličini, načinu upravljanja itd.), tražili smo zajedničku definiciju kako bismo se distancirali od neodređenosti, konfuznosti i povremene nepreciznosti koja se često vezuje uz pojmove "etične banke" i "etičnih financija".

ULOGA ETIČNE BANKE

Uloga etične banke je raditi za **zajedničko dobro** i osigurati **pravo na primanje kredita** kroz poslovni proces koji se sastoji od prikupljanja sredstava i prenamjene tih sredstava u oblike kredita za kulturne, društvene i ekološke projekte. Etične banke kroz svoje aktivnosti potiču društvenu inkluziju, održivi razvoj, razvoj socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništva. Etične banke također podižu svijest javnosti o ulozi novca i propasti ekonomije bazirane isključivo na kratkoročnim profitima.

PORIJEKLO NOVCA

Novac na kojem etična banka temelji svoj kapital i svoje izvore financiranja prikuplja se prvenstveno iz štednji njezinih korisnika, stvorenih kroz aktivnosti realne ekonomije. Etična banka ne prima prljav novac, tj. novac koji dolazi iz protuzakonitih aktivnosti, od kriminalnih skupina ili mafije, industrije oružja, zagađivačkih industrija te novac nepoznatog porijekla.

ODREDIŠTE NOVCA

Kreditne aktivnosti etične banke ciljaju na pozitivni učinak na socijalnoj, ekološkoj i ekonomskoj razini. Zato etične banke sakupljen novac usmjeravaju na društveni, ekološki i kulturni dobitak. Taj se cilj ostvaruje podržavanjem aktivnosti koje su usmjerene na ljudski, društveni i ekonomski napredak - osobito kroz rad neprofitnih organizacija - te su istovremeno posvećene ugroženijim dijelovima društva, najsiromašnijim područjima i potiču društvenu integraciju i zapošljavanje.

U etičnoj banci odnos prema korisnicima često je oblik partnerstva.

Vrijednosti društvenih i ekoloških učinaka za etičnu su banku od ključne važnosti i nerazdvojive od vrijednosti ekonomskog učinka. Zbog toga se u etičnoj banci ekonomska

procjena projekata provodi zajedno s procjenom društvenih i ekoloških učinaka na temelju detaljne liste kriterija. U etičnoj banci barem 90 posto financiranja usmjereno je prema društvima i organizacijama koje zadovoljavaju i ekonomske i društvene i ekološke kriterije.

Etična banka sustavno procjenjuje društveni i ekološki učinak svojih aktivnosti te aktivnosti projekata i institucija koje financira.

Detaljna procjena različitih aspekata svakog financiranog projekta osigurava etičnoj banci vrlo nisku razinu rizika.

Etična banka nikada ne financira projekt ili aktivnost razvijenu u "kontroverznim" sektorima (suradnja s vladama koje krše ljudska prava; ugrožavanje ljudskih života, prava i dostojanstva; narkotici i ostali opijati; ekološki štetne tehnologije; kockanje itd.).

Etična banka posvećuje posebnu pažnju podršci inicijativama za samozapošljavanje i/ili poduzetništvo žena i mladih, često kroz oblike mikrofinanciranja i mikrokredita.

Etična banka podržava sve ove vrijednosti kako na vlastitom lokalnom/nacionalnom teritoriju tako i pri djelovanju u inozemstvu, prema principima međunarodne solidarnosti.

KRITERIJI I VRIJEDNOSTI PRI UPOTREBI NOVCA

Investicijama etične banke upravlja se transparentno (neke etične banke dozvoljavaju i samim svojim korisnicima mogućnost odlučivanja o odredištu dijela njihove štednje).

Model poslovanja etične banke uglavnom je usmjeren na tradicionalne bankarske aktivnosti (prikupljanja štednje i davanja kredita), a većina sakupljenoga novca mora imati funkciju kreditiranja.

Etičnoj banci adekvatnost kapitala ne smije pasti ispod 15 posto.

Etična banka pri izdavanju kredita ne uzima u obzir samo kolateral i "čvrste" garancije nego i osobne i društvene garancije lokalnih mreža u koje je financiranje upućeno.

Etična banka ne ustanovljava podružnice s financijskim ili fiskalnim ciljevima u zemljama visoke financijske diskrecije. Upravo suprotno, prisutnost etične banke u tim zemljama temelj je širenja i podrške transparentnom financijskom poslovanju. Etična banka ne prihvaća neprijavljen novac i ne pomaže korisnicima da smanje porezne obaveze iskorištavajući porezne oaze.

Etična banka ne špekulira (ni za sebe ni za mušterije) u kratkoročnim operacijama, nego preferira dugoročne pozicije i realnu ekonomiju. Štoviše, ne koristi financijske derivate i trgovanje za profit, već njen profit proizlazi prvenstveno od kamata na posuđen novac ili

kao udio u novostvorenoj vrijednosti¹.

Etična banka može ciljano i autonomno uvesti vlastiti namet na određene vrste transakcija svojih korisnika sa svrhom financiranja zajednički usuglašenih viših ciljeva.

UVJETI UPRAVLJANJA ETIČNOM BANKOM

Etična banka stavlja kredit u službu ljudi i isključivo traženje profita nije njezin cilj.

Kako bi se osigurala financijska opstojnost i ekonomska smislenost etične banke, pravedna razina profita mora postojati. Etična banka može postaviti granicu remuneracije svog kapitala. Profit etične banke u najvećoj se mjeri reinvestira u društvene ciljeve same banke.

Etična banka je duboko ukorijenjena u području u kojem djeluje, pogotovo u teritorijalnim socio-ekonomskim mrežama. To omogućuje banci potpuno poznavanje svojih korisnika i financiranih projekata.

Etična banka uvijek je organizirana u formi koja ostvaruje široku participaciju njenih zaposlenika i dioničara ili članova. Etična banka osigurava tu središnju vrijednost participacije kroz dobro kodificirane procedure i statutarne instrumente koji omogućavaju članovima i zaposlenicima (ili njihovim delegatima) izravan utjecaj na upravljačke strategije banke.

Osim participacije, transparentnost je temeljna vrijednost etične banke: transparentnost u porijeklu i upotrebi novca, u kreditiranju i poslovnom upravljanju. Transparentnost je pogotovo važna u odnosu prema korisnicima.

Etična banka radi iz perspektive održivog razvoja i u tom smislu kao referencu može koristiti principe Društvene odgovornosti korporacija (eng. Corporate Social Responsibility - CSR).

Etična banka ima garantirani maksimalni omjer najviše i najniže plaće 7:1² i osigurava transparentnost u upravljanju plaćama: etična banka godišnje objavljuje plaće svojih zaposlenika.

ZAKLJUČAK

Banka koja želi biti okarakterizirana kao etična mora zadovoljavati popisane kriterije i ne smije imati drugu bankovnu grupaciju kao svog upravljajućeg dioničara.

¹ EBanka će dobiti ostvarivati i udjelom u dobiti financiranih projekata.

² Omjer 7:1 je omjer koji je naveden u FEBEA-inoj definiciji etičnog bankarstva. EBanka će vrp vjerojatno dodatno ograničiti taj omjer.

2. NAČELA DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA

Neslužbeni prijevod 10 načela društveno odgovornog poslovanja koja možete u izvorniku pročitati na stranici:

<http://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/TheTenPrinciples/index.html>

LJUDSKA PRAVA

1. načelo

Tvrtke bi trebale podupirati i poštivati zaštitu međunarodnih ljudskih prava unutar svog područja utjecaja;

2. načelo

Pobrinuti se da ne sudjeluju u kršenjima ljudskih prava.

RADNA PRAVA

3. načelo

Tvrtke bi trebale podržavati slobodu udruživanja i stvarno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje

4. načelo

Dokinuti sve oblike prisilnog rada

5. načelo

Stvarno ukidanje dječjeg rada

6. načelo

Ukidanje diskriminacije u vezi sa zapošljavanjem i izborom zanimanja.

OKOLIŠ

7. načelo

Tvrtke bi trebale podupirati predostrožan pristup izazovima na području okoliša

8. načelo

Pokrenuti inicijative radi promicanja veće odgovornosti prema okolišu;

9. načelo

Poticati razvoj i širenje tehnologija neškodljivih za okoliš.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

10. načelo

Tvrtke bi trebale raditi na suzbijanju korupcije u svim njenim oblicima, uključujući iznudu i podmićivanje.